

Képviselő-testületi előterjesztés

2016. július 7.

Tárgy: Návay Lajos szobrának újraállításához szükséges döntések meghozatala

Előterjesztő: Farkas Éva Erzsébet polgármester

Ügyiratszám: 1/835-1/2016/I.

Melléklet: Felhasználási szerződés-tervezet

Készítette: Makói Polgármesteri Hivatal
Jegyzői Iroda

Témafelelős: dr. Szabó Sándor irodavezető

Az előterjesztést látta:

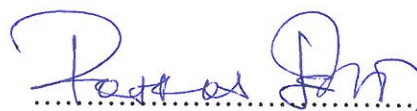

.....
.....

Véleményezésre megküldve: Ügyrendi és Pénzügyi Bizottság
Emberi Erőforrások Bizottsága
Makovecz Bizottság

**Törvényességi véleményezésre
bemutatva:**

.....
dr. Bálint-Hankóczy Beatrix
jegyző

**A napirend előterjesztőjének
jóváhagyása:**

.....
Farkas Éva Erzsébet
polgármester

MAKÓ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

Előterjesztés

Ikt.sz: 1/835-1/2016/I.

Tárgy: Návay Lajos szobrának újraállításához szükséges döntések meghozatala

Üi.: dr. Szabó Sándor

Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete

M a k ó

Tisztelt Képviselő-testület!

Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete az 57/2015. (II.11.) MÖKT határozatában akként döntött, hogy a 2015-ös évet Návay Lajos emlékévként nyilvánítja. Ugyanezen határozatában a Képviselő-testület létrehozta a programok koordinálását végző Návay Lajos Emlékbizottságot. A Návay Lajos Emlékbizottság javaslatot tett az 1945 nyarán lebontott Návay Lajos szobor újraállítására. A szoboregyüttes újraállítását Lázár János, térségünk országgyűlési képviselője, mind erkölcsileg, mind anyagilag támogatja. A szoborcsoport újraállításának célja az 1919-ben mártírhálált halt Návay Lajos emlékének megörökítése, ezzel az általa képviselt polgári gondolkodásnak az őrzése, továbbadása. A szobor hirdeti és példának állítja Návay Lajos közéleti tevékenységére jellemző tisztaságot és feddhetetlenséget.

A szobor-csoportot Szentgyörgyi István 1935-ös alkotásának tervei alapján *Kiss Jenő Ferenc* és *Győrfi Lajos* szobrászművészekkel szeretnénk elkészíttetni.

(Korabeli fotó a szoboregyüttesről)

A szoboregyüttes elkészítésének költsége művészek által adott árajánlat alapján: bruttó 107.950.000,- Ft, (nettó 85.000.000,- Ft) amely a következőket tartalmazza:

- a főalak, Návay Lajos egészalakos szobrának mintázása, öntése, patinázása, elhelyezése,
- a mellékfigurák szállítása, restaurálása, elhelyezése,
- a felmerülő szállítási, mozdítási, daruzási, elhelyezési költségek,
- föld és bontási munkák:
 - gyepnyesés,
 - humuszfelszedés, deponálás, terítés,
 - gyöngykavicsos burkolat bontása,
 - meglévő szoborcsoport posztamentének teljes körű bontása,
 - meglévő lépcső teljes körű bontási munkái,
 - földfeltöltés és új részük készítése a tér teljes területén bányaföld és komposzt keverékből,
 - cölöpalapok kiemelése az új szoborcsoport alapozásához,
- vasbeton és beton munkák:
 - új szoborcsoport alépítményének elkészítése vízzáró vasbetonból (zsaluzás, vasszerelés, beton készítés),
 - új lépcső készítése az önkormányzat épületéhez kapcsolódóan,
 - térburkolat alapozási munkái beton fagyálló alapozással a szoborcsoport környezetében, valamint a tér többi részén,
- burkoló munkák:
 - új szoborcsoport előtti meglévő járda visszabontása és új szinten való újbóli lerakása,
 - új szoborcsoport és az újra épített járda közötti rész burkolása beton térburkoló kővel,
 - térburkolat készítése a posztament háttoldalát és a tér belső területeit összekötő gyalogjárdán beton térburkoló kővel,

- térburkolat készítése a tér belső területein beton térburkoló kővel,
- impregnált burkolat készítése süttői mészkőből a posztamens teljes területén,
- kertépítészeti munkák:
 - fakivágás.
 - cserjekivágás.
 - rózsaaág felszedése, áttelepítése, pótlása.
 - egynyári virágágy bontása.
 - faültetés.
 - cserjeültetés.
 - egynyári virágágy létesítése.
 - gyepesítés gyepszőnyegterítéssel.
 - parkberendezési tárgyak elhelyezése (szemétgyűjtő, pad)
- épületvillamossági munkák:
 - Návay szoborcsoport megvilágításának kiépítése a meglévő közvilágító kandeláberrel.

A szoboregyüttes elkészítésének költsége 3 ütemben a következők szerint alakul:

1. ütem, az 1:10 arányú terv bemutatása:	25.500.000,- Ft + áfa	2016.07.08.
2. ütem, az 1:1 arányú agyagmodell műtermi bemutatása:	34.000.000,- Ft + áfa	2016.09.01.
3. ütem, a kész műalkotás bemutatása, átadása:	25.500.000,- Ft + áfa	2016.10.20.

A szoboregyüttes kivitelezésének teljes költsége, tehát nettó 85.000.000.-Ft, azaz bruttó 107.950.000.-Ft. A szolgáltatás bruttó ellenértéke az alábbi pénzügyi forrásokból tevődik össze: bruttó 70.000.000,- Ft-ot kormányhatározat útján Magyarország Kormánya biztosít, bruttó 30.000.000,- Ft-ot a Miniszterelnökség biztosít, 7.950.000,- Ft-ot Makó Város Önkormányzata biztosít. Makó Város Önkormányzatának Magyarország Kormánya, illetve a Miniszterelnökség által nyújtott vissza nem térítendő pénzügyi támogatást - amennyiben a kifizetések esedékességekor nem áll rendelkezésre a kormányzat által biztosított pénzügyi forrás – szükséges megelőlegeznie a 2016. évi költségvetéséről, módosításának és végrehajtásának rendjéről szóló, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2016. (II.11.) önkormányzati rendelete 2. melléklet 1.1. I. Működési kiadások 3. Dologi Kiadások (K3) terhére a szoboregyüttes határidőben történő elkészülése érdekében. A központi kormányzati szervek által biztosított vissza nem térítendő támogatás megelőlegezéséhez szükséges pénzügyi forrás fedezete Makó Város Önkormányzatának 2016. évi költségvetésében biztosított. Makó Város Önkormányzatának a közel 110.000.000,- Ft összegű szoboregyüttes elkészítéséhez 7.950.000,- Ft-tal szükséges hozzájárulnia.

Makó Város Önkormányzatának gondoskodnia kell a szükséges engedélyek beszerzéséről.

A mű leírása:

A szoborcsoporthoz hármass lépcsősor vezet. A lépcsősoros talapzat a homlokzat felől nézve: 10 méter, magassága 0,6 méter. A kompozíció közepén Návay Lajos 6/4-es egész alakos szobra áll, önálló talapzaton. A talapzat magassága: 2,1 méter. A bronz szobor magassága: 3 méter. A főalak két oldalán ülő mellékfigurák láthatóak (férfi és nő kisgyermekkel). Magasságuk: 2 méter. A főalak mögött húzódó félköríves, 40 cm magas talapzaton helyezkedik el a két mellékalak, egymástól 6 méteres távolságban. A főalak a félkörív középpontjában van. A főalak mögött félkörívben 70 cm magas mellvéd húzódik, a két mellékalakot összekötve. A szobor legmagasabb pontja a talajszinttől mérve: 5,6 méter.

A szobor elhelyezése:

A szobrászművészek és érdekeltek véleményét figyelembe véve a szobor a Széchenyi téren, a jelenlegi városháza előtt kapna helyet, azonban a korábban jelzettektől eltérően nem a Kossuth-szobor bal oldalán,

hanem a másik oldalon, kifelé fordítva azt az út felé. Így mindkét szobor önállóan érvényesülhetne, kiemelné azokat a városháza épülete, hisz azonos koncepcióban készül mindkét alkotás.

(Látványterv a szoboregyüttes elhelyezkedéséről)

Návay Lajos (1870-1919)

Csanád vármegye történetébe a Návay család örökre beírta nevét. A török kiűzése után a 18. század elején lassan újjáéledő vármegye első tisztségviselői között már ott találjuk e család tagjait. A következő több mint két évszázad alatt a Návay család tagjai számtalan közfunkciót töltek be vármegyéjükben. A hagyományt követte Návay Lajos is. Aljegyző, majd főszolgabíró, később alispán és 1905-1918 között országgyűlési képviselő, 1911-1912-ben a képviselőház elnöke lett.

Návay Lajos 1870. szeptember 19-én született az óföldséki családi kastélyban. Édesapja Návay Lajos (1842-1905), anyja báró Eötvös Ilona, báró Eötvös Józsefnek, az 1848-1849-es kormány közoktatási miniszterének leánya. Gyermekezeit az óföldséki és a gajdosi kúriában töltötte. Középiskolai tanulmányait a szegedi és a budapesti piarista gimnáziumban végezte, majd jogot hallgatott Budapesten és Berlinben. 1891-ben államtudományi doktorrá avatták, majd tanulmányai befejeztével hazatért, és Csanád vármegye tiszteletbeli aljegyzője lett. 1895-től tiszteletbeli főszolgabíróvá nevezték ki, két év múlva már Csanád vármegye főjegyzője. A vármegye székvárosa 1730-1950 között Makó volt. E tisztséget politikai megegyezés következtében nyerte el. A Návay család megállapodott a tisztséget betöltő Kristóffy Lajossal, hogy ha lemond főjegyzői címéről Návay Lajos javára, cserébe felajánlják neki Nagylak országgyűlési képviselőségét. Pályafutása korai éveiben került a Függetlenségi Párt vonzáskörébe. Az ellenzék táborán belül mégis a Nemzeti Párt programja állt hozzá legközelebb. Návayban ekkor érlelődtek meg politikai tevékenységének fő irányvonalai, amelyekhez élete végéig hű maradt. Támogatta a kiegyezést, a szép jövő biztosítékát a dualisztikus viszonyokban látta. Véleménye szerint az alkotmány az üdvös reformok alapja, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy bár az 1867-es kiegyezés megvédi a nemzetet és az ország fejlődését biztos alapokra helyezi, a munka még nincs befejezve.

Politikai pályájának első lépcsőfokait tehát a vármegyei tisztségek jelentették, ezek elnyeréséhez a Szabadelvű Párt támogatását vette igénybe. Párttagsága nem volt hosszú életű. Az általános választójogot megadni kívánó reformjavaslata körüli vita következtében, amelyben pártja támogatását nem élvezte, 1898-ban kilépett a pártból. Ez azonban nem jelentette azt, hogy csatlakozott volna az ellenzékhez. Igazán sem a Függetlenségi, sem a Szabadelvű Párt programjával nem tudott teljesen azonosulni, ezért lavírozott a két vezető párt között. Ezt olyan sikerrel tette, hogy a századfordulón már a kormánypártnak és az ellenzéknek is tervei voltak vele. Az 1901. évi képviselőválasztáson Széll Kálmán miniszterelnök a nagylaki kerületben Návay Lajost kandidálta, Kristóffy József helyett. Jelöltsége azonban megghiúsult, de a régóta áhított alispáni tisztséggel vigasztalódhatott. Székfoglaló beszédében kijelentette, hogy nem kíván egyik politikai párt szolgálatába sem állni, tevékenysége során csak a megye javát fogja nézni. A nemzetiségek autonómia igényeivel szemben az összes nemzetiségnek a magyar nemzetbe való beolvadását tartotta egyedüli megfelelő végcélnak. Alispánsága alatt közigazgatási reformokat hajtott végre Csanád vármegyében. Szabályozta a jegyzők kötelező hivatali óráit, a községi jegyzők magánmunkálati díjait felülvizsgáltatta, és egységesen maximálta. Vármegyei rendeletekben szabályozta, hogy csak az mehetett el szabadságra, akinek nem volt munkahátraléka. A szociális ügyek rendezésére szegényügyi bizottságot létesített. Az iskoláztatás hiányosságait felszámolandó összeíratta a tanköteleseket, emellett igyekezett felszámolni az egyre terjedő alkoholizmust, ezért megtiltotta a tizenöt éven aluliak számára a kocsmák látogatását. Korlátozta a Marosban való fürdést, megbeszéléseket folytatott egy új kórház felépítéséről és a Maros folyó hajózhatóvá tételéről, ami máig sem valósult meg. A sztrájkoló munkásokkal többször személyesen tárgyalt, igyekezett megegyezést elérni. Alispáni tevékenységével elősegítette a vármegye gazdasági fejlődését. Közigazgatási reformjai következtében az ügyek intézése felgyorsult.

Az országos politikai élet eseményei a Csanád megyei pártéletet is átalakították. Az 1904 márciusában az újonclétszám emelése körül kibontakozott vita után megindult a Szabadelvű Párt bomlása. Ez Csanád vármegyében hatványozottan jelent meg, Návay Lajos az elsők között lépett ki a pártból. Alispáni hivatalát 1905 elejéig látta el, ekkor a battonyai kerület országgyűlési képviselőjévé választották. Választási győzelme után azt hitte, hogy a továbbiakban nem a vármegyei gyűlés, hanem csak az országgyűlés lesz működésének színtere. Ám megválasztották a megyei alkotmányvédő bizottság elnökévé is. Az országos politikai helyzet gyorsan változott, 1906-ban újabb választásokat írtak ki, és Návay Lajos ismét a battonyai kerület képviselője lett. Az újonnan összeülő országgyűlés első napján Justh Gyula jóvoltából az országgyűlés alelnökeként kezdhette meg parlamenti tevékenységét.

1907 augusztusában, választókerületében tartott beszámolójában kiemelte a kereskedelmi és ipari alkalmazottak balesetbiztosításának fontosságát, a népiskolai törvénycikket, amely véleménye szerint nem csorbította a nemzetiségek jogait, és a cselédtörvényt, amelyet birtokos választói előtt nem kellett magyaráznia és mentegetnie. Figyelmeztette kerülete nemzetiségi lakosait: *„ne legyen azért senkinek rosszabb dolga, mert tót, vagy román, de kérlelhetetlen szigorral kell üldözni azokat, kik a magyar nemzeti állameszme ellen törnek”*. Bár Návay a koalíció egységét hirdette, a háttérben megkezdődött annak összeomlása. Felismerve a helyzetet, eltávolodott a koalíciótól. 1909-ben lemondott az országgyűlés alelnöki posztjáról. 1910-ben, a következő választásokon az újonnan alakult Nemzeti Munkapárt képviselőjelöltje lett Temesváron. A választásokon győzött, majd újból a képviselőház alelnöke lett. Korábbi választókerületével minden kapcsolata megszakadt, és különös viszony fűzte birtokai népéhez is. Az 1909-es Makói Újság egyik száma megjegyzi, hogy Földeákon egyetlen híve sincs, és a választási küzdelmek idején majdnem tettleg inzultálták. Félévig volt a képviselőház elnöke, ez idő alatt megpróbálta erélyesebben betartatni a házszabályokat. A képviselőházban az ellenzék obstrukcióba kezdett, majd az elnököt támadta. Návay nem merte vállalni az erőszakot, félt, hogy ez politikai pályafutásának végét jelentheti. Presztízse a Munkapártban emiatt jelentősen csökkent. 1912.

december 31-ig maradt a Munkapárt tagja. 1913-ban Tisza került a kormány élére, ezután Náway a pártküzdelmektől eltávolodott. Csanád vármegyében ekkor roppent fel a hír, hogy megundorodott a közélettől.

Az 1914. június 28-i szarajevói merénylet és az első világháború kezdetét jelentő július 28-i hadüzenet után közéleti feladatokat látott el Csanád megyében. 1918 elejéig, amikor választójogi vita tört ki, megelégedett a háború keretei közé szorított segélyezési tevékenységgel. Hadik János közéleti miniszter lemondása után lehetséges utódként merült fel a neve. Az új állást nem nyerte el, sőt a megválasztott miniszter közéleti biztost nevezett ki Csanád megyébe, emiatt Náway sértődötten lemondott. Megjegyezte, hogy amit ő ingyen és a visszajelzések szerint jól végzett, azt most az új biztos *„autombilon és jó pénzért csinálja”*. A harctéri vereségek és a nemzetiségi mozgalmak miatt jelentkező válság következtében a Wekerle-kormány lemondott. A király, IV. Károly ekkor olyan miniszterelnököt keresett, aki vállalta volna a délszláv kérdés megoldását. Az uralkodó Náway Lajosra gondolt, kihallgatáson fogadta őt, de ezt a megbízatást a gróf nem vállalta. 1918 őszére a radikális polgári és a szociáldemokrata párt a társadalom széles rétegeit mozgósította. Ekkor Náway Lajos még mindig ragaszkodott 1867-es elveihez és a monarchiához. Megdöbbenésére a nép már nem a középosztálytól várta sorsának jobbrafordulását, hanem a forradalom útjára lépett, és a Magyar Nemzeti Tanács 12 pontjáért lelkesedett. E folyamat megállításának érdekében a József főherceg által október 29-én miniszterelnökké kinevezett Hadik János kormányának belügyminiszter jelöltje lett.

Az 1918. október 31-én lezajlott őszi forradalom győzelme után teljesen visszavonult földéai birtokára. Keserűen jegyezte meg, hogy a Károlyi-kormánynak alig van olyan rendelkezése, amely őt nem szolgáltatja ki a nép gyűlöletének. A forradalmi hangulatban lévő földéai néptől féltette anyja, húga és annak gyermekei épségét, ezért védelmet és karhatalmat kért a községbe. 1919. január 30-án a forradalom híveinek egy támogató csoportja elűzte a csendőröket Makóról, így a Náway-kastély is védtelenül maradt. Családja és barátai többször kérték, hogy költözzön Budapestre, vagy meneküljön Aradra. A tanácsokra nem hallgatott, otthon maradt. Személye elleni helybeli támadásra tulajdonképpen a Tanácsköztársaság idején nem került sor, bár a kastély kertje mellett elhaladó proletárok gyakran öklükkel fenyegették meg, amikor a parkban sétált.

A román katonai alakulatok érkezésének hírére elrendelt túlhajtott rekvirálások miatt a makói nemzetőrség Vásárhelyi Kálmánnak, a városba vezényelt hadügyi politikai megbízottnak, az akkori tanács hatalom helyi képviselőjének kommunista csapatát szétzavarta. 1919. április 23-án a városháza épületének erkélyéről, Vásárhelyi Kálmánt ledobták, a téren pedig a feldühödött makóiak agyonverték. A népiítéletet végrehajtó személyek felkutatására a hírhedt Vörös Őrség terrorista különítményei érkeztek a városba. A gyanúsítottakon kívül túszoikat is vitték magukkal. Földeákról Náway Lajost, Náway Ivánt és Korchmáros Imrét vitték el. Eredetileg Náway Tamást szemelték ki, ő azonban a Tanácsköztársaság idején folyamatosan Budapesten tartózkodott. Így került a rabok közé a púpos, félig nyomorék Náway Iván, aki sohasem politizált.

A gyanúsítottakkal és túszoikkal teli különvonat, amelyet később „Szamuely halálvonatának” neveztek, Hódmezővásárhely felé vette az irányt. Itt az állomástól nem messze kivégezték a makói gyanúsítottakat. A következő megálló Szentés és Csongrád érintése után Kiskunfélegyháza volt. 1919. április 29-én itt ért véget a két elhurcolt Náway élete. Kiss Béla szentesi főjegyzővel együtt kiszóllították őket a vagonból, majd „egy véstörvényszéknek sem nevezhető kihallgatás” után kegyetlen módon kivégezték őket. A gyilkosság után a három holttestet a félegyházi vasútállomás melletti kiserdőben temették el. Később, a proletárdiktatúra bukása után, 1919 szeptemberében a Náwayak holttestét hazaszállították Kiskunfélegyházáról, és a földéai sírboltban került örök nyugalomra. Kiss Béla sírja ma is látható a félegyházi Alsótemetőben.

Az események láncolata azonban itt nem ért véget. Az Arad környéki földbirtokosok a francia katonaság támogatásával ellenkormányt kívántak létrehozni, és vezetésével Náway Lajost bízták volna meg. Ezért május 4-én felkérő bizottság érkezett Földeákra. Jelöltjük haláláról értesülve azonban visszautaztak Aradra.

Makó városa 1935-ben egy három alakból álló szoborcsoportot állított a szociálisan érzékeny, haladó szellemű politikusnak a városháza előtt. A történelem úgy hozta, hogy ezt a szobrot 1945-ben ledöntötték.

A Náway Lajos-szobor felállítása (1935. szeptember 22.)

Az országos és a helyi közélet őrizte Náway Lajos emlékét. Ennek és az általa képviselt eszméknek ikonikus jele volt a Makón fölállított Náway Lajos-szobor.

1933-ban Csanád vármegye Náway Lajos emlékmű elkészítésére pályázatot írt ki, melyre 17 pályamű érkezett. A pályaművekről döntő szakmai bizottság által fölállított sorrend:

1. Pásztor János szoborterve
2. Horvay János pályamunkája
3. Szentgyörgyi István terve

A végső szavazáson, melyen a szakmai bizottságon kívül a helyi szoborbizottság tagjai is részt vettek, Szentgyörgyi István terve lett az első.

A szobrot 1935. szeptember 22-én avatták föl. Egy évtizeddel később, 1945 nyarán lebontották. Állítólag a főalakból öntötték a szovjet emlékmű domborművét, de ez nem bizonyítható. A domborművet ma a József Attila Múzeumban őrzik. A Náway-szobor talapzatán állt 2002-ig a Petőfi parkban lévő Petőfi-szobor. A talapzat igen rossz állapotban szintén a múzeumban található. A két mellékalak megmenekült a beolvasztástól. A mellékalakok 1987-ben Budatétényen kerültek elő, ma a városháza előtti parkban láthatóak.

A szobor eredeti helye

A Náway Lajos-szobor eredeti helyén ma a Kossuth-szobor áll Makón mindig nagy tisztelete volt Kossuth Lajosnak, noha csak egyszer fordult meg a városban, 1849. július 31-ének éjszakáját töltötte itt. A makóiak őrizték emlékét. A képviselő-testület tiszteletbeli tagjává választották (1861), a város díszpolgára lett (1887), megfestették életnagyságú képét, szobrot állítottak neki (1905).

A szobor Kallós Ede szobrászművész munkája. Az ország egyik legsikerültebb Kossuthot ábrázoló alkotása. 1949-ig a gimnázium előtti téren állt, ekkor helyezték át a lebontott Náway-szobor helyére, a főtérre (Széchenyi tér), a városháza elé.

A Széchenyi téri körforgalom kialakítása a Kossuth-szobor elmozdítását tette szükségessé a városháza irányába. Az

áthelyezés terveit 2004-ben Makovecz Imre Kossuth díjas építész készítette, a Kossuth szobor és környezete ezen tervek alapján 2006-ra nyerte el jelenlegi formáját.

Návay Lajos szobrának újraállításához szükséges döntések:

1. A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény (a továbbiakban: Hatásköri törvény) 109. § (1) bekezdése értelmében „Művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról a település önkormányzatának képviselőtestülete, Budapesten fővárosi tulajdonú közterület vagy épület esetében a fővárosi önkormányzat közgyűlése, a kerületi önkormányzat tulajdonában álló közterület vagy épület esetében a kerületi önkormányzat képviselőtestülete dönt, és gondoskodik fenntartásáról és felújításáról.” A hivatkozott törvényi rendelkezés értelmében tehát a Tisztelt Képviselő-testületnek szükséges döntést hoznia a Návay szoborcsoport felállításáról. A Hatásköri törvény 109. § (2) bekezdése értelmében továbbá „A döntéshez a műalkotás művészi értékére vonatkozóan szakvéleményt kell beszerezni.” Tájékoztatom a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy jogszabályi előírásoknak megfelelően a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. (MANK) 2016. július 7. napján 12 órakor végzi el a Kiss Jenő Ferenc és Győrfi Lajos szobrászművészek által készített *Návay Lajos-szobor* 1:10 arányú makettbírálását.
2. A Návay szoborcsoport újraállításának teljes költsége nettó 85.000.000.-Ft, azaz bruttó 107.950.000.-Ft. A kivitelezés teljes költségéhez bruttó 70.000.000,- Ft-ot kormányhatározat útján Magyarország Kormánya biztosít, bruttó 30.000.000,- Ft-ot a Miniszterelnökség biztosít, 7.950.000,- Ft-ot Makó Város Önkormányzata biztosít. A központi költségvetési források biztosításának adminisztratív terheire tekintettel a szobor csoport határidőben történő átadása érdekében Makó Város Önkormányzatának Magyarország Kormánya, illetve a Miniszterelnökség által nyújtott vissza nem térítendő pénzügyi támogatást szükséges megelőlegeznie. Ahogyan korábban is írtam a 2016. évi költségvetéséről, módosításának és végrehajtásának rendjéről szóló, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2016. (II.11.) önkormányzati rendelete 2. melléklet 1.1. I. Működési kiadások 3. Dologi Kiadások (K3) sorában szükséges pénzügyi forrás fedezete biztosított Makó Város Önkormányzatának 2016. évi költségvetésében. Makó Város Önkormányzatának a közel 110.000.000,- Ft összegű szoborcsoporthoz 7.950.000,- Ft-tal szükséges hozzájárulnia. A Tisztelt Képviselő-testületnek szükséges döntést hoznia Magyarország Kormánya, illetve a Miniszterelnökség által nyújtott vissza nem térítendő pénzügyi támogatás megelőlegezése tekintetében.
3. A szobor-csoportot Szentgyörgyi István 1935-ös alkotásának tervei alapján *Kiss Jenő Ferenc és Győrfi Lajos* szobrászművészekkel szeretnénk elkészíttetni. A kivitelezés tekintetében felhasználási szerződést szükséges kötni a művészekkel. A szerződés-tervezet jelen előterjesztés mellékletét képezi. A szerződés-tervezetben, valamennyi az Önkormányzatunk szerződéses gyakorlatában alkalmazott szerződést biztosító mellékkötelem és garancia megtalálható A szobor-csoport elkészítésének végső határidejeként 2016. október 20. napját jelöli meg a szerződés-tervezet. Fizetési ütemezés tekintetében a szerződés-tervezet az alábbiakra tesz javaslatot:
 1. ütem, az 1:10 arányú terv bemutatása: 25.500.000,- Ft + áfa 2016.07.08. napjáig
 2. ütem, az 1:1 arányú agyagmodell műtermi bemutatása: 34.000.000,- Ft + áfa 2016.09.01. napjáig
 3. ütem, a kész műalkotás bemutatása, átadása: 25.500.000,- Ft + áfa 2016.10.20. napjáig

A Tisztelt Képviselő-testületnek a művészekkel történő szerződéskötés érdekében szükséges jóváhagynia szerződés-tervezet szövegét, és szükséges megadnia a felhatalmazást a szerződés megkötése tekintetében. A szobor újraállítása tekintetében elvégzett szolgáltatás a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény 111. § c) pontjában foglaltak értelmében nem közbeszerzés köteles.

Tisztelt Képviselő-testület!

Kérem a fenti előterjesztés megvitatása után a fent felsorolt kérdések tekintetében az alábbi határozati javaslatokat elfogadni szíveskedjenek, hogy a Návay szoboregyüttes újbóli fölállításával a polgári értékeknek egy új kultuszhelye jöhessen létre városunkban.

HATÁROZATI JAVASLAT

1. Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § (1) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján akként határoz, hogy a Szentgyörgyi István 1935-ös tervei alapján elkészített és 1945 nyarán lebontott Návay szoboregyüttest újraállítja a makói Széchenyi téren, a jelenlegi városháza előtt a Makó belterület 7510 helyrajzi számú területen.
2. A Képviselő-testület felkéri és felhatalmazza a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

Erről értesítést kap:

- Makó Város Polgármestere
- Makó Város Jegyzője
- Makói Polgármesteri Hivatal - Jegyzői Iroda
- Makói Polgármesteri Hivatal - Pénzügyi Iroda
- Irattár

HATÁROZATI JAVASLAT

1. A Návay szoborcsoport újraállításának teljes költsége nettó 85.000.000.-Ft, azaz bruttó 107.950.000.-Ft. A kivitelezés teljes költségéhez bruttó 70.000.000,- Ft-ot kormányhatározat útján Magyarország Kormánya biztosít, bruttó 30.000.000,- Ft-ot a Miniszterelnökség biztosít, 7.950.000,- Ft-ot Makó Város Önkormányzata biztosít.

2. Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete úgy határoz, hogy a Návay szoboregyüttes újraállításához szükséges, Magyarország Kormánya, illetve a Miniszterelnökség által nyújtott vissza nem térítendő pénzügyi támogatást a szoboregyüttes határidőben történő átadása érdekében megelőlegezi a 2016. évi költségvetéséről, módosításának és végrehajtásának rendjéről szóló, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2016. (II.11.) önkormányzati rendelete 2. melléklet 1.1. I. Működési kiadások 3. Dologi Kiadások (K3) terhére.
3. A Képviselő-testület felhatalmazza a polgármestert és a jegyzőt a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester, jegyző

Erről értesítést kap:

- Makó Város Polgármestere
- Makó Város Jegyzője
- Makói Polgármesteri Hivatal - Jegyzői Iroda
- Makói Polgármesteri Hivatal - Pénzügyi Iroda
- Irattár

HATÁROZATI JAVASLAT

1. Makó Város Önkormányzat Képviselő-testülete a Návay szoboregyüttes megvalósítása tekintetében kötendő, jelen határozat mellékletét képező felhasználási szerződés tartalmát és szövegét jóváhagyja.
2. A Képviselő-testület felkéri és felhatalmazza a polgármestert felhasználási szerződés aláírására.

Határidő: 2016. július 8.

Felelős: polgármester

Erről értesítést kap:

- Makó Város Polgármestere
- Makó Város Jegyzője
- Makói Polgármesteri Hivatal - Jegyzői Iroda
- Makói Polgármesteri Hivatal - Pénzügyi Iroda
- Irattár

Makó, 2016. július 7.

Farkas Éva Erzsébet
polgármester

Melléklet

Ikt.szám:

Felhasználási szerződés

amely létrejött egyrészről

Makó Város Önkormányzata (6900 Makó, Széchenyi tér 22., adószám: 15726913-2-06 törzsszáma: 726917, képviseli: Farkas Éva Erzsébet polgármester, mint **Felhasználó** (a továbbiakban: Felhasználó)

másrészről pedig

Kiss Jenő Ferenc egyéni vállalkozó (6900 Makó, Zrínyi u. 17., adószáma: 71818890-2-26, nyilvántartási száma: 16925687), mint Szobrászművész, Alkotó, **Szerző** (a továbbiakban: Szerző) és

Győrfi Lajos egyéni vállalkozó (4150 Püspökladány, Zrínyi u. 57., adószáma: 72401947-2-29, nyilvántartási száma: 27919694), mint Szobrászművész, Alkotó, **Szerző** (a továbbiakban: Szerző), Szerzők a továbbiakban együttesen: Szerzőtársak

között alulírott napon és helyen az alábbi feltételek mellett:

1. A szerződés tárgya

Szerződő Felek rögzítik, hogy a Szerzőtársak Makó Város Önkormányzata MÖKT h. számú határozata alapján, az önkormányzat felkérésére elvállalják a Szentgyörgyi István szobrászművész által 1935-ben megalkotott, majd 1945-ben lebontott **Návay-szoborcsoport (a továbbiakban: műalkotás) rekonstrukcióját, a műalkotás megtervezését és kivitelezését, valamint a műalkotás helyszínre szállítását és szakszerű elhelyezését a makói Széchenyi téren, a Városháza előtti téren, (Makó, belterület 7510 helyrajzi szám alatt) az 1.2. pontban meghatározottak szerint. A szolgáltatás bruttó ellenértéke az alábbi pénzügyi forrásokból tevődik össze: bruttó 70.000.000,- Ft-ot kormányhatározat útján Magyarország Kormánya biztosít, bruttó 30.000.000,- Ft-ot a Miniszterelnökség biztosít, 7.950.000,- Ft-ot Makó Város Önkormányzata biztosít. Makó Város Önkormányzata Magyarország Kormánya, illetve a Miniszterelnökség által nyújtott vissza nem térítendő pénzügyi támogatást szükség esetén megelőlegezi a 2016. évi költségvetéséről, módosításának és végrehajtásának rendjéről szóló, Makó Város Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2016. (II.11.) önkormányzati rendelete 2. melléklet 1.1. I. Működési kiadások 3. Dologi Kiadások (K3) terhére.**

A Felhasználó a fenti felhatalmazás alapján megbízza a Szerzőtársakat a következő szerzői mű, (a továbbiakban: műalkotás) elkészítésére, kivitelezésére:

1.1. A műalkotás

- címe:	Návay-szoborcsoport elkészítése és rekonstrukciója
- megnevezése (műfaja):	plasztika
- anyaga:	öntött bronz, süttői mészkő talapzat
- mérete:	főalak Návay Lajos 6/4-es, 3 m magas figura, két 6/4-es mellékalak

1.2. Az elvégzendő feladat pontos meghatározását, leírását jelen szerződés 1. számú mellékletét képező árajánlat tartalmazza. A Szerzőtársak különösen az alábbi feladatokat látják el:

- a főalak, Návay Lajos egészalakos szobrának mintázása, öntése, patinázása, elhelyezése,
- a mellékfigurák szállítása, restaurálása, elhelyezése,

- a felmerülő szállítási, mozgatási, daruzási, elhelyezési költségek,
- föld és bontási munkák:
 - gyepnyesés,
 - humuszfelszedés, deponálás, terítés,
 - gyöngykavicsos burkolat bontása,
 - meglévő szoborcsoporthoz posztamensének teljes körű bontása,
 - meglévő lépcső teljes körű bontási munkái,
 - földfeltöltés és új részük készítése a tér teljes területén bányaföld és komposzt keverékéből,
 - cölöpalapok kiemelése az új szoborcsoporthoz alapozásához,
- vasbeton és beton munkák:
 - új szoborcsoporthoz alépitményének elkészítése vízzáró vasbetonból (zsaluzás, vasszerelés, beton készítés),
 - új lépcső készítése az önkormányzat épületéhez kapcsolódóan,
 - térburkolat alapozási munkái beton fagyálló alapozással a szoborcsoporthoz környezetében, valamint a tér többi részén,
- burkoló munkák:
 - új szoborcsoporthoz előtti meglévő járda visszabontása és új szinten való újbóli lerakása,
 - új szoborcsoporthoz és az újra épített járda közötti rész burkolása beton térburkoló kővel,
 - térburkolat készítése a posztamens hátoldalát és a tér belső területeit összekötő gyalogjárdán beton térburkoló kővel,
 - térburkolat készítése a tér belső területein beton térburkoló kővel,
 - impregnált burkolat készítése süttői mészkőből a posztamens teljes területén,
- kertépítészeti munkák:
 - fakivágás.
 - cserjekivágás.
 - rózságy felszedése, áttelepítése, pótlása.
 - egynyári virágágy bontása.
 - faültetés.
 - cserjeültetés.
 - egynyári virágágy létesítése.
 - gyepesítés gypeszőnyegterítéssel.
 - parkberendezési tárgyak elhelyezése (szemetgyűjtő, pad)
- épületvillamossági munkák:
 - Návay szoborcsoporthoz megvilágításának kiépítése a meglévő közvilágító kandeláberrel.

1.3. A Felhasználó kötelezettséget vállal, hogy biztosítja a műalkotás elhelyezéséhez szükséges feltételeket, így az engedélyek beszerzését. Az áram- és vízellátás biztosítása a Felhasználó kötelezettsége.

2. A teljesítés határideje

2.1. A Felek rögzítik, hogy a műalkotás kivitelezése kizárólag a tervek Felhasználó által történő elfogadása után kezdődhet.

2.2. A Felek megállapodnak, hogy Szerzőtársak a műalkotás terveit, illetve a kész műalkotást az alábbi fázisokban és határidőre kötelesek a Felhasználónak bemutatni:

a) az 1:10-es terv bemutatása:	2016. július hó 7. napjáig
b) az 1:1 agyagmodell műtermi bemutatása:	2016. szeptember hó 1. napjáig
c) a kész műalkotás bemutatása, illetőleg átadása:	2016. október hó 20. napjáig

Felek rögzítik, hogy Felhasználó előteljesítést elfogad. A teljesítésigazolás kiállítására Felhasználó részéről Barna Gábor Kabinet Irodavezető jogosult és köteles.

- 2.3. A Felek által kölcsönösen meghatározott határidők a Szerzőtársak által akkor tekintendők teljesítettnek, ha a Szerzőtársak a Felhasználót írásban értesítik, és Felhasználó az értesítéstől számított 15 napon belül szintén írásban nyilatkozik a terv/modell elfogadásáról, illetve esetleges módosítási igényéről. Amennyiben Felhasználó e határidő alatt nem nyilatkozik, a tervet vagy modellt a Felhasználó által elfogadottnak kell tekinteni.
- 2.4. Ha a Szerzőtársak a műalkotásnak a 2.2. c) pontban meghatározott időpontig történő átadásával késedelembe esnek, a szerződés szerint járó jogdíjuk a késedelem minden napjára 0,5%-kal csökken. Előre nem látható külső objektív akadályozó tényezők (vis maior) felmerüléséből eredő késedelem esetén a Felhasználó jelen pontban meghatározott kötbérigényét nem érvényesítheti.
- 2.5. A Felhasználó elállhat a szerződéstől, ha a Szerzőtársak a tervet vagy modellt határidőre nem készítik el, vagy a Felhasználó által indokoltan jelzett módosítást nem végzik el. Ebben az esetben a Szerzőtársakat díjazás sem illeti meg, továbbá Felhasználó kártérítési igénnyel léphet fel velük szemben.
Felhasználó elállhat a jelen szerződéstől abban az esetben is, ha a modell a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. (továbbiakban: MANK) szakvéleménye alapján – módosítás után sem alkalmas a kivitelezésre (felhasználásra). Ebben az esetben a Szerzőtársakat a MANK szakmai véleményében meghatározott csökkentett mértékű szerzői díj illeti meg.
- 2.6. Szerződő Felek tudomásul veszik, hogy a műalkotást csak művészeti-szakmai bírálat után lehet felhasználni és közterületen elhelyezni önkormányzati döntés alapján. A szakmai bírálatra Felek a MANK-ot kérik fel. A szakmai bírálat díjának és költségeinek megtérítését Felhasználó vállalja számla ellenében.

A szakmai bírálat többlépcsős:

- 1:10 modell szinten
- 1:1 modell szinten
- kész műalkotás bírálata

Az 1:10 modell MANK általi szakmai bírálata, illetve a MANK által lefolytatott helyszíni szemle várhatóan 2016. július 7. napjáig megtörténik.

3. A felhasználási jog

- 3.1. A Szerzőtársak a jelen szerződés aláírásával
- területi korlátozás nélkül,
 - határozatlan időtartamra, azaz a műalkotás teljes védelmi idejére,
 - kizárólagos,

- harmadik személynek átengedhető felhasználási jogot enged a Felhasználónak a mű alkotás felhasználására azzal, hogy a teljesítést követően védelmi idő alatt a műalkotás megjelenítése, felhasználása csak az eredeti műalkotás hiteles ábrázolása, szakmai minőségének maradéktalan megőrzése mellett történhet.

3.2. A Szerződő Felek megállapodnak, hogy az elkészült műalkotás a Felhasználó tulajdonát képezi, melyre a Szerzőtársak a Felhasználó irányába semmilyen szerzői jogi igény érvényesítésére nem jogosultak.

4. Változtatás

Felhasználó tudomásul veszi, hogy a jelen megállapodás alapján létrejövő műalkotás szerzői jogvédelem alatt áll, annak bármilyen megváltoztatására csak a Szerzőtársak hozzájárulásával jogosult.

5. A felhasználás megkezdése

A Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy a jelen szerződésben meghatározott felhasználás megkezdése a műalkotás Szerzőtársak általi rendelkezésre bocsátásának a napja.

6. Szavatosság

- 6.1. A Szerzőtársak kijelentik, hogy kizárólagos szerzőtársai a rekonstruált műnek, amely egyéni, eredeti jellegű, és a saját szellemi alkotásuk, az eredeti mű felhasználásával.
- 6.2. A Szerző szavatol azért, hogy a művön nem áll fenn harmadik személynek olyan kizárólagos szerzői vagyoni / felhasználási joga, amely a felhasználó jelen szerződés szerinti megszerzését és felhasználását korlátozná, vagy akadályozná. E vonatkozásban az elkészült műalkotásra a Szerzőtársak szavatosságot vállalnak.

7. Szerzői jogdíj

7.1. A Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy a **Szerzőtársakat** az elvégzett szolgáltatás ellenértékeként összesen **85.000.000.-Ft azaz nyolcvanötmillió forint + 27 % ÁFA** (huszonhét százalék általános forgalmi adó), azaz **bruttó 107.950.000.-Ft** (egyszázhetmillió-kilencszázötvenezer forint) **díjazás illeti meg egymás közti egyenlő arányban**, az alábbi megosztásban:

a) az 1:10-es terv bemutatását, az ezt igazoló teljesítési igazolás kiállítását, azaz 2016. július hó 8. napját, valamint a rész-számlák Felhasználó általi kézhezvételét követően 25.500.000.-Ft + 27 % ÁFA, azaz huszonötmillió-ötszázezer forint + huszonhét százalék általános forgalmi adó,

b) az 1:1 agyagmodell műtermi bemutatását, és az ezt igazoló teljesítési igazolás kiállítását, azaz 2016. szeptember hó 1. napját, valamint a rész-számlák Felhasználó általi kézhezvételét követően 34.000.000.-Ft + 27 % ÁFA, azaz harmincnégymillió forint + huszonhét százalék általános forgalmi adó,

c) a kész műalkotás bemutatását, illetőleg átadását, és az ezt igazoló teljesítési igazolás kiállítását, azaz 2016. október hó 20. napját, valamint a végszámlák Felhasználó általi kézhezvételét követően 25.500.000.-Ft + 27 % ÁFA, azaz huszonötmillió-ötszázezer forint + huszonhét százalék általános forgalmi adó.

Kiss Jenő Ferenc szobrászművész számlaszáma: **11600006-77311463.**

Győrfi Lajos szobrászművész számlaszáma: **11738053-20023137.**

A művészek ÁFA – alanyok.

7.2. Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy a 7.1. pontban rögzítetteken felül a Szerzőtársakat egyéb díjazás semmilyen jogcímen nem illeti meg, feltéve, hogy a műalkotás kivitelezése nem kerül elhalasztásra.

7.3. Ha a Felhasználó a jogdíj megfizetésével késedelembe esik, a késedelem időtartamára a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamatot köteles fizetni.

8. Személyhez fűződő jogok

8.1. A Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy a szerződéssel megszerzett felhasználási jog gyakorlása során a felhasználás jellegéhez igazodó módon a Szerzőtársak nevét az alábbiak szerint kell feltüntetni:

**Szentgyörgyi István 1935-ös alkotásának felhasználása alapján
Kiss Jenő Ferenc és Győrfi Lajos 2016.**

8.2. A Felhasználó is jogosult a szerződés tartama alatt a Szerzőtársak névfeltüntetés, és a mű egységének védelméhez fűződő jogának védelmében fellépni.

9. Alkalmazandó jogszabályok, egyéb kikötések

9.1. Figyelemmel a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 51. § (1) és (4) bekezdéseire, a Szerzőtársak a felhasználási jog kizárólagosságára tekintettel felmondási jogukat a műalkotás átadásától számított öt évig nem gyakorolhatja.

9.2. A jelen szerződés szerint szükséges valamennyi nyilatkozatot a leírtak szerint a felek kötelesek írásban megtenni.

9.3. A jelen szerződésben nem rendezett kérdésekben a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényt, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

9.4. Szerződő Felek rögzítik, hogy jelen szerződésben rögzített szolgáltatásra a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 111. § c) pontjában foglaltak értelmében nem terjed ki a Kbt. hatálya.

9.5. Szerződő Felek a jelen szerződésből fakadó jogvitákat igyekeznek békés úton rendezni. Ennek ellehetetlenülése esetén kikötik – perértéktől függően- a Makói Járásbíróság, illetve a Szegedi Törvényszék kizárólagos illetékességét.

A jelen szerződés hat, egymással szó szerint megegyező eredeti példányban készült, amelyből aláírás után a Szerzőtársakat 1-1, a Felhasználót 4 példány illeti meg.

Szerződő Felek a jelen szerződést, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag írják alá.

Kelt: Makó, 2016. év július hó 7. nap

.....
Felhasználó képviselőtében
Farkas Éva Erzsébet polgármester

.....
Kiss Jenő Ferenc
szobrászművész

.....
Győrfi Lajos
szobrászművész

A fenti kötelezettségvállalást pénzügyileg ellenjegyzem:

Makó, 2016. év július hó 7. nap

.....